Daniela Gaštanová, DiS.
Archiv bezpečnostních složek, oddělení digitalizace a péče o archiválie
daniela.gastanova@abscr.cz

Restaurování novodobé archiválie
Způsoby snímání plastových lepicích pásek

Nešvarem moderní doby bývá používání plastových lepicích pásek při neodborných a rychlých opravách na knižních vazbách. Jejich odstraňování však bývá komplikované a často se neobejde bez dalšího poškození papírové podložky. Zejména pokud je páska nalepena přes text, její odstranění bez poškození pigmentové vrstvy je skoro nemožné. Pokud je páska ponechána, hrozí další penetrace lepidla a degradace papírové podložky.

Obr. 1. přední deska, před restaurováním

Obr. 2. pohled z boku, před restaurováním

Knižní blok byl ve velké míře slepený lepicí páskou a bez jejího odstranění by nebylo možné knihu komplexně restaurovat a obnovit funkci vazebného systému. Na základě průzkumu fyzického stavu archiválie a nezbytných analýz bylo přikročeno ke komplexnímu restaurátorskému zásahu.

Páska spojovala listy a složky a nahrazovala poškozené šití. Na několika listech byla páska nalepena i přes text, místy překrývala zohýbané a shrnuté listy. Při restaurování bylo důležité pásky sejmout bez poškození, aby text byl nadále čitelný. Jedním z možných způsobů snímání plastových lepicích pásek je použití roztoku ethylacetátu kyseliny octové, který je aplikován štětcem přímo na pásku a papírovou podložku. Lepidlo se velmi dobře rozpouští a páska měkne, je ale nutné být při tomto způsobu velmi opatrný a zvážit jeho použití. Tento roztok může reagovat a rozpouštět pigmenty a zanechat na papírové podložce skvrny.

V tomto případě byl zvolen způsob odstranění vystavením papírové podložky s lepicí páskou parám benzínu v uzavřené komoře. Po změknutí lepidla bylo možné pásku pomocí skalpelu odstranit bez poškození vrstvy papírové podložky. Zbytky lepidla byly dočištěny benzínem nebo suchou cestou pomocí klasické pryže a pryže v tužce.

V místech, kde nebyla páska nalepena přes text ani tisk, bylo možné pásku sejmout pouze suchou mechanickou cestou pomocí skalpelu. Na papírové podložce tak zbylo minimum lepivé vrstvy, kterou by bylo potřeba dočistit.

Po sejmutí všech lepicích pásek bylo možné opravit mechanická poškození, nejvíce poškozené a shrnuté listy byly oboustranně podlepeny japonským papírem Kouzo (3,5 g/m^2) a 4% roztokem Klucelu G v lihu. Listy byly sešity zpět do knižního bloku a opatřeny zpět knižní vazbou.

Obr. 3. přední deska, po restaurování

Obr. 4. pohled z boku, po restaurování

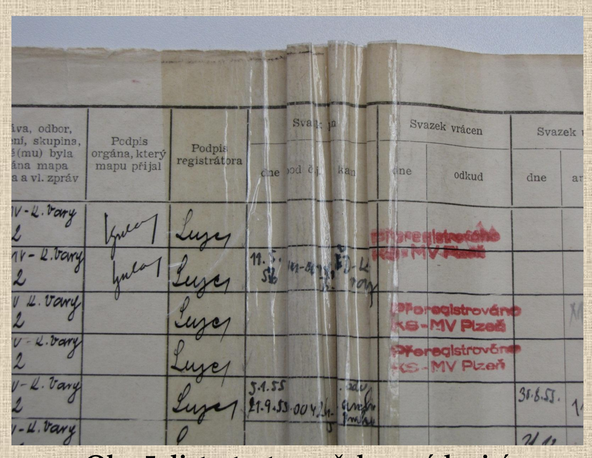

Obr. 5. list s textem přelepený lepicí páskou, před restaurováním

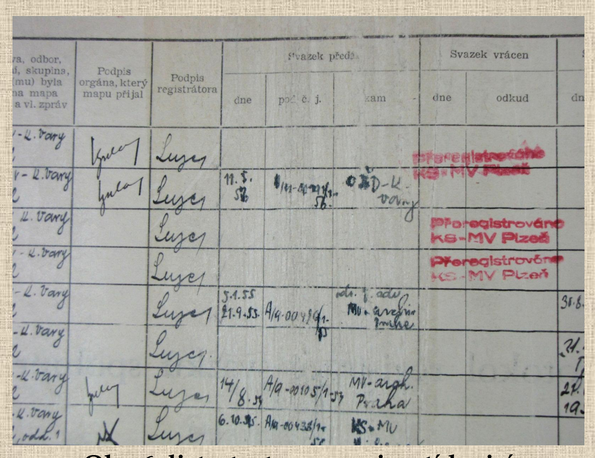

Obr. 6. list s textem po sejmutí lepicí pásky, po restaurování

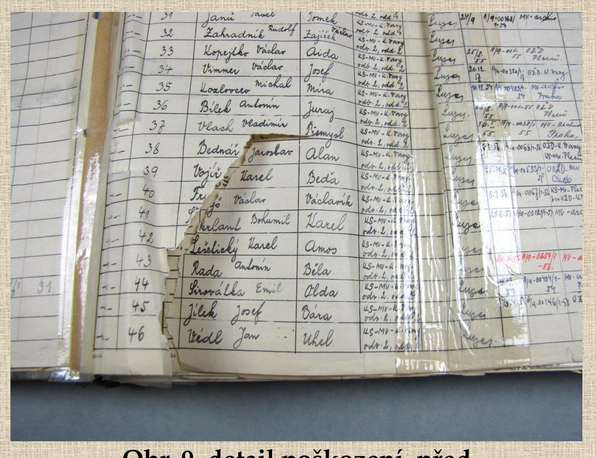

Obr. 9. detail poškození, před restaurováním

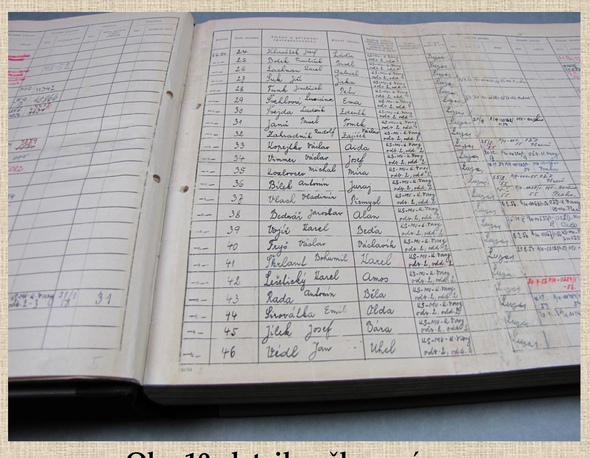

Obr. 10. detail poškození, po restaurování

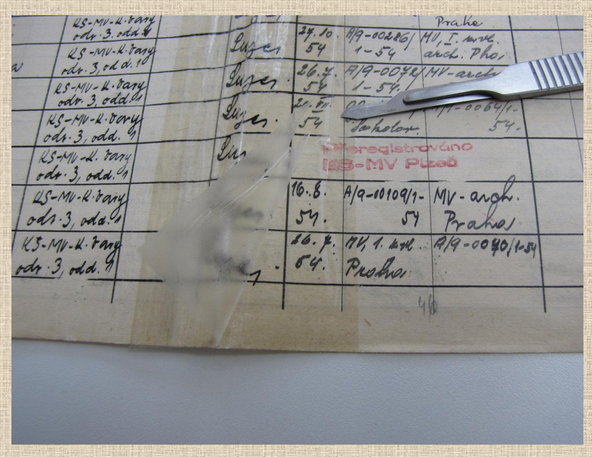

Obr. 7. snímání lepicí pásky pomocí skalpelu v místech textu

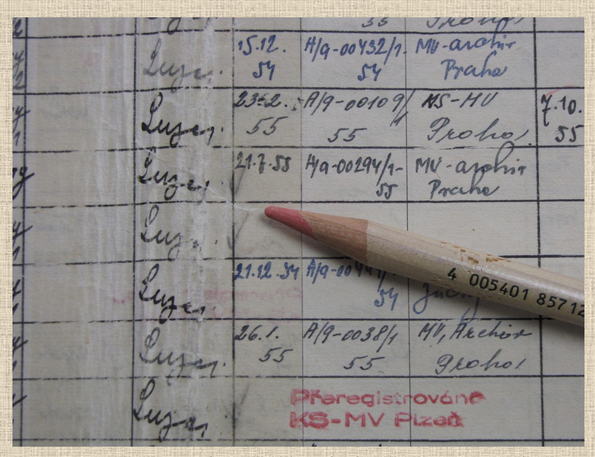

Obr. 8. šetrné dočišťování zbytků lepidla gumou v okolí textu po sejmutí pásky

Obr. 11. spojené listy lepicí páskou která nahrazovala nefunkční vazebný systém

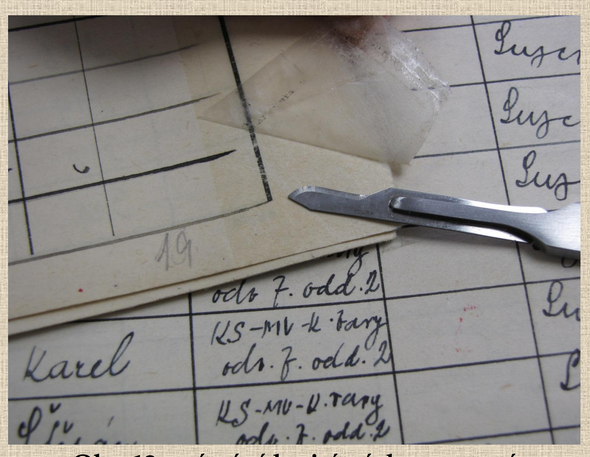

Obr. 12. snímání lepicí pásky pomocí skalpelu